

SAŽETAK ODLUKE
PETITHORY LANZMANN PROTIV FRANCUSKE
OD DANA 12. STUDENOG 2019. GODINE
ZAHTJEV BR. 23038/19

Članak 8. Konvencije ne podrazumijeva pravo biti djed ili baka

ČINJENICE

Podnositeljica, gđa. Dominique Petithory Lanzmann podnijela je zahtjev ESLJP-u zbog nemogućnosti da od nacionalnih vlasti ishodi odobrenje da joj predaju spolne stanice njezinog preminulog sina odnosno da ih prenesu u zdravstvenu ustanovu u Izraelu. Naime, sinu podnositeljice 2014. godine u dobi od 20 godina dijagnosticiran je karcinom. Odmah po saznanju o bolesti, sin podnositeljice pred svjedocima je izrazio želju da postane otac čak i u slučaju svoje smrti. Svoje spolne stanice pohranio je pri *Centre d'études et de conservation des œufs et du sperme* („CECOS“) te je razmatrao i kontaktirao druge centre za pohranu sperme u inozemstvu, no zbog bolesti svoja nastojanja u tom smislu nije uspio sprovesti u djelo. Umro je 2017., a iste godine predsjednik CECOS-a odbio je zahtjev podnositeljice za prijenosom spolnih stanica u Izrael s ciljem provođenja medicinski potpomognute oplodnje. Nastavno, podnositeljica zahtjeva pred Upravnim sudom u Parizu pokrenula je postupak u kojem je zahtijevala poduzimanje potrebnih mjera koje bi omogućile prijenos spolnih stanica njezinog preminulog sina u Izrael. U svom zahtjevu pred Upravnim sudom podnositeljica se pozvala na pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života navodeći da sud treba poštovati želju njezinog sina da postane otac te da ona ima pravo postati baka. Njezin zahtjev odbijen je pred Upravnim sudom kao i naknadna žalba koju je podnositeljica uložila Državnom vijeću (*Conseil d'Etat*).

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 8. Konvencije, podnositeljica zahtjeva prigovorila je nemogućnosti pristupa spolnim stanicama njezinog preminulog sina, odnosno odbijanju prijena njegovih spolnih stanica u Izrael ili SAD gdje bi, sukladno njegovoj želji, mogle biti donirane neplodnom paru ili poslužiti za gestacijsko surogat majčinstvo.

OCJENA ESLJP-a

Razmatrajući prigovor podnositeljice zbog povrede prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, ESLJP je primijetio da se navedeni sastoji od dva dijela:

- i. dio u kojem se podnositeljica predstavlja kao neizravna žrtva, zbog povrede prava njezinog preminulog sina;
- ii. dio u kojem podnositeljica argumentira da je izravna žrtva jer joj je onemogućeno da ustraje u svom nastojanju da postane baka.

Nastavno na prigovor podnositeljice u kojem navodi da je neizravna žrtva jer njezin sin ima pravo odlučiti kako i gdje će postati otac čak i u slučaju smrti, ESLJP je utvrdio da predmetno pravo njezinog sina spada u kategoriju strogo osobnih prava koja nisu prenosiva na treće. Ovakvo utvrđenje ESLJP-a u skladu je i s postojećom praksom, ([Center for Legal Resources on behalf of Valentin Campeanu v. Romania](#), [VV], stavci 96.-100.), te podnositeljica zahtjeva ne može tvrditi da je neizravna žrtva povrede članka 8. Konvencije u ime svog pokojnog sina. Sukladno, ovaj dio prigovora podnositeljice nespojiv je *ratione personae* s odredbama Konvencije i ESLJP ga je odbacio.

S druge strane dio prigovora podnositeljice da je izravna žrtva postupanja nacionalnih vlasti, prema ESLJP-u prije svega postavlja pitanje njegove nadležnosti *ratione materiae*. Preciznije, odnosi li se osporeno odbijanje podnositeljice zahtjeva za prijenosom spolnih stanica njezinog sina na njezin „privatni život“ ili „obitelj“. U tom smislu ESLJP je ponovio da iako pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života obuhvaća i pravo na poštovanje odluka da se postane roditelj u genetskom smislu tog pojma kao i pravo da se pribjegne potpomognutoj oplodnji, članak 8. Konvencije ne jamči pravo na osnivanje obitelji ([E.B. protiv Francuske](#), [VV], stavak 41.).

Osvrćući se na postupak podnositeljice pred nacionalnim tijelima, ESLJP je istaknuo da utvrđenje nacionalnih tijela te odbijanje zahtjeva podnositeljice nije bilo protivno Konvenciji. Ograničenje postavljeno francuskim zakonom da je medicinski potpomognuta oplodnja dostupna samo parovima kojima je neplodnost klinički dijagnosticirana ima legitiman cilj, dok zabrana izvoza gameta njezinog sina ne predstavlja miješanje u privatni i obiteljski život podnositeljice. Također, iz spisa predmeta ni iz čega ne proizlazi da je sin podnositeljicu opunomoćio da raspolaže njegovim spolnim stanicama nakon njegove smrti.

Konačno, ESLJP je ustvrdio da iako je nastojanje podnositeljice zahtjeva za nastavljanjem obiteljske loze hvale vrijedno, to ne mijenja činjenicu da sukladno trenutnoj praksi ESLJP-a članak 8. Konvencije ne uključuje pravo biti djed ili baka. Slijedom svega navedenog, ovaj dio prigovora podnositeljice nespojiv je *ratione materiae* s odredbama Konvencije te ga je posljedično ESLJP također odbacio.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.